

Quickscan Oudewater Cittaslowgemeente

Aan deelname aan het Cittaslow-concept is een uitgebreide audit verbonden (zie bijlage). Het vraagt op diverse beleidsterreinen veel tijd om in te schatten of Oudewater aan deze audit voldoet. Daarom hebben we ervoor gekozen een eerste scan te maken door de visie en doelen van de gemeente Oudewater te vergelijken met de uitgangspunten en criteria van Cittaslow. De volgende documenten zijn daarbij gebruikt: strategische visie *Oudewater is zijn toekomst waard*, het coalitieakkoord en het collegeprogramma. Het is dus nog geen volledige scan in hoeverre Oudewater aan de criteria voldoet, maar in hoeverre de woorden die Oudewater gebruikt in het formuleren van haar visie, uitgangspunten en doelen overeenkomen met de visie, uitgangspunten en doelen van het Cittaslowconcept. Een uitgebreidere scan aan de hand van de audit kan een vervolgstap zijn.

De idee van Cittaslow

'Cittaslow is het internationale keurmerk voor gemeenten die op het gebied van leefomgeving, landschap, streekproducten, gastvrijheid, milieu, infrastructuur, cultuurhistorie en behoud van identiteit tot de top behoren', aldus de Nederlandse website.

Het is een netwerk van gemeenten die de kwaliteit van leven willen verbeteren, het authentieke koesteren en nieuwe technieken inzetten om vooruitgang mogelijk te maken. Ze staan voor innovatie en duurzaamheid en wisselen ideeën met elkaar uit. Kernwaarden zijn traditie, kwaliteit, voedsel, authenticiteit en duurzaamheid.

De deelnemers passen de volgende tien principes toe. Een Cittaslow:

1. staat voor kwaliteit van leven
2. stelt kwaliteit op prijs
3. staat voor vooruitgang en maakt dit meetbaar
4. geeft door middel van haar kwaliteiten betekenis aan de verhouding tussen stad en land
5. handhaaft en ontwikkelt waardevolle landschappen en biodiversiteit
6. handhaaft tradities en staat voor innovatie
7. stimuleert regionale producten en korte voedselketens
8. is een gemeenschap en biedt sociale cohesie
9. is duurzaam voor de toekomstige Europese generaties
10. is een middel bij de bestrijding van oude en nieuwe armoede

De audit in verhouding tot visie en doelen Oudewater

Deelnemers aan Cittaslow moeten voor deelname (en daarna periodiek) een audit uitvoeren. Als eerste verkenning voor deelname aan Cittaslow hebben we deze audit naast de visie en doelen van de gemeente Oudewater gelegd. Zoals gezegd is daarmee niet gezegd dat Oudewater al dan niet aan de audit voldoet, maar het geeft een beeld in hoeverre de visie van Cittaslow past bij die van de gemeente Oudewater. Deze scan scheert dus over de hoofdlijn heen, voor een uitgebreidere inschatting is meer tijd nodig.

De audit is opgebouwd uit zeven categorieën met elk zo'n tien vragen. Bij (bijna) ieder onderwerp is de vraag in de audit of de gemeente hier beleid op voert en hoe dit geborgd is. Hieronder staat steeds heel kort benoemd welke onderwerpen in de audit staan en in hoeverre dit expliciet aandacht heeft in de visie en doelen van de gemeente Oudewater.

Klimaatbeleid

In de audit wordt gevraagd naar luchtkwaliteit, waterkwaliteit, drinkwaterverbruik, afvalinzameling, waterzuivering, energiebesparing en –productie door de overheid, elektriciteitsverbruik van inwoners, vermindering uitstraling openbare verlichting, verbetering uiterlijk aanzien en vermindering geluidsoverlast, bescherming biodiversiteit.

In de visie en doelen van de gemeente Oudewater wordt expliciet aandacht besteed aan het stimuleren van duurzaamheid en het terugdringen van het (netto-)energieverbruik, specifiek bij gemeentelijke gebouwen. De overige onderwerpen krijgen geen expliciete aandacht.

Infrastructuur vervoer en medische voorzieningen

In de audit wordt gevraagd naar maatregelen voor kwetsbare verkeersdeelnemers, percentage fietspaden, fietsstallingsruimte, alternatief vervoer, duurzame bevoorrading centrum, toegankelijkheid (semi-)openbare gebouwen, ondersteunen gezinsleven, toegang tot medische diensten, percentage inwoners dat in Oudewater werkt.

In de visie en doelen van de gemeente Oudewater krijgen alleen de fietspaden expliciet aandacht.

Ruimtelijke kwaliteit

In de audit wordt gevraagd naar de visie van de gemeente en de participatie van inwoners hierbij, kwaliteit openbare ruimte van het centrum, verwezenlijking productieve groene gebieden, verwezenlijking sociale groene gebieden, herstel achtergebleven gebieden, duurzaam ontwerp van gebouwen en omgeving, verminderen vervuiling geluid en straling etc., duurzaam bouwen, leefbaarheid en voorzieningenniveau, digitale dienstverlening, digitale netwerken, telewerken, maatschappelijke participatie, voorzieningen voor verkoop lokale producten, ambachtelijke en natuurlijke winkels, bebouwingsdichtheid.

In de visie en doelen van de gemeente Oudewater krijgen veel van deze punten aandacht. Vooral de openbare ruimte en het voorzieningenniveau wordt regelmatig in de documenten genoemd. De 'digitale onderwerpen' hebben geen expliciete aandacht en de lokale, natuurlijke, ambachtelijke producten ook minder expliciet.

Agrarisch, toeristisch en ambachtelijk beleid

In de audit wordt gevraagd naar agro-ecologie, bescherming van ambachtelijke werkwijzen, verbod bedrijven die genetisch gemodificeerde organismen ontwikkelen, bestemming vrijkomende agrarische percelen, leefbaarheid van het landelijk gebied, gebruik en promotie van biologische- en streekproducten, lokale culturele evenementen, overnachtingsmogelijkheden.

In de visie en doelen van de gemeente Oudewater wordt aandacht besteed aan het landelijk gebied en lokale culturele evenementen. De overige onderwerpen hebben minder expliciete aandacht.

Gastvrijheid, wetenschap en onderwijs

In de audit wordt gevraagd naar gastvrijheid van de gemeente, toeristische routes met aandacht voor de waarden van Cittaslow, opleiding bestuur en medewerkers in thema's Cittaslow, voorlichting inwoners over Cittaslow, voorlichting gezonde levensstijl, burgerparticipatie.

In de visie en doelen van de gemeente Oudewater heeft burgerparticipatie een expliciete plaats.

Sociale cohesie

In de audit wordt gevraagd naar het discriminatiebeleid, achterstandswijken, gehandicaptenbeleid, voor- en vroegschoolse educatie, jongerenwerkloosheid, armoedebeleid, ondersteuning van vrijwilligers, integratie, politieke participatie, volkshuisvesting, visie bij de transities.

Aan het algemene thema 'sociale cohesie' wordt in de visie en doelen van de gemeente Oudewater veel aandacht besteedt, maar niet de concrete thema's zoals die in de audit aan de orde komen. Slechts de ondersteuning van vrijwilligers en de transities hebben in de visie en doelen van de gemeente Oudewater een expliciete plek.

Samenwerking

In de audit wordt gevraagd naar het beleid op het gebied van Slowfood, samenwerking met organisaties die de voedselkwaliteit en –veiligheid bevorderen en eerlijke en traditionele gerechten bevorderen, samenwerking met organisaties die de uitgangspunten van Slowfood en Cittaslow toepassen en uitdragen.

Dit onderwerp heeft in de visie en doelen van de gemeente Oudewater geen expliciete plaats.

Algemeen beeld Oudewater Cittaslow?

Het algemene beeld is dat een deel van de visie en doelen van Oudewater overeenstemmen met de uitgangspunten en auditcriteria van Cittaslow. Vooral op terreinen als historie, traditie, (behoud) landschappelijke waarden en gemeenschapszin zou je kunnen zeggen dat Oudewater een Cittaslow gemeente is. Dit geldt ook voor de uitgangspunten rond duurzaamheid, gelet op de gemeentelijke duurzaamheidsindex. Bij de verwachtingen die het Cittaslow-netwerk heeft van onder andere streekproducten en infrastructuur is dit de vraag.

Dat geldt in het algemeen voor meerdere concrete punten uit de audit. Wanneer je daar gedetailleerder naar kijkt is het de vraag of Oudewater daaraan voldoet. Het algemene beeld uit deze scan is wel dat Oudewater op een aantal terreinen expliciet beleid moet voeren om aan de audit te voldoen. De verwachtingen van Cittaslow liggen waarschijnlijk hoger dan Oudewater momenteel waar kan maken. Dit vraagt dan om een (structurele) investering.

Overigens moet er eerst gedetailleerder onderzocht worden in hoeverre Oudewater nu aan de audit voldoet. Deze algemene scan gaat namelijk uit van de visie en doelen en niet van het feitelijke beleid dat Oudewater op deze punten voert. Het kost de nodige ambtelijke capaciteit om een realistische beoordeling van de audit te geven. Niet alle vragen zijn namelijk makkelijk te beantwoorden.

Verplichtingen

Het Cittaslow-keurmerk dragen brengt verplichtingen mee. Er wordt van de deelnemers een actieve bijdrage verwacht. Uiteraard wordt van een Cittaslow verwacht dat zij de Cittaslow-waarden actief uitdragen en in het beleid een prominente plek geven. Bovendien wordt ervan uit gegaan dat plaatselijke ondernemers (als sponsor) worden betrokken bij 'het Cittaslow-zijn'.

Aan de deelname aan (internationale) bijeenkomsten van het Cittaslow-netwerk wordt veel waarde gehecht. Uiteraard is dit op eigen kosten.

Behalve de kosten en actieve deelname aan het netwerk ben je verplicht het beeldmerk (de slak) te dragen in de communicatie van de gemeente.

Kosten

Vorbereidingskosten

Zoals gezegd voldoen we niet aan alle punten van de audit. Eerst moet gedetailleerder onderzocht worden in hoeverre we eraan voldoen. Op (bijna) alle beleidsterreinen moet ingeschat worden of we aan de criteria voldoen. Het gaat om ongeveer tachtig criteria (met bijna altijd deelvragen). Voor de ene (deel)vraag is dit makkelijker dan voor de andere, maar gemiddeld zal dit ongeveer drie kwartier in beslag nemen. Het kost dus ruim vijftig uur ambtelijke capaciteit om een goede inschatting van de criteria te maken.

Daarna moet eventueel het nodige beleid worden gemaakt om alsnog aan de criteria te voldoen. Dit is lastig in te schatten omdat we nog geen gedetailleerd beeld hebben. Gelet op het algemene beeld kunnen we er wel van uit gaan dat dit niet gering is en bovenop het reguliere werk komt.

Eenmalige kosten

- Bovengenoemde voorbereidingskosten
- Eenmalig € 600
- Er moet een filmpje van vijf minuten over de gemeente gemaakt worden
- Auditkosten: bovengenoemde inspanningen om daaraan te voldoen
- Auditcommissie ontvangen in je gemeente (lunch, rondleiding door de gemeente, presentaties van bedrijven/projecten etc.)

Jaarlijkse kosten

De jaarlijkse kosten van het netwerk bestaan voornamelijk uit deelnamekosten aan ontmoetingen en de contributie. Het is namelijk een (internationaal) netwerk van gemeenten en de netwerkbijeenkomsten zijn belangrijk voor het voortbestaan van het netwerk.

Men gaat ervan uit dat Cittaslow een onderdeel is van het reguliere werk. Gelet op het bovenstaande is de inschatting dat in Oudewater op een aantal terreinen wel actief beleid gevoerd moet worden waar dat nu niet gebeurt. Het is duidelijk dat op deze terreinen structureel ambtelijke capaciteit nodig is. Op dit moment is nog onduidelijk hoeveel dit is.

In ieder geval is er per gemeente één aanspreekpunt voor Cittaslow, die ook regelmatig afstemming heeft met collega's (in Nederland). Dit kost zo'n 50 uur per jaar.

De gemeente Midden-Delfland heeft inzage gegeven in de jaarlijkse kosten. Die liggen bij hen weliswaar hoger aangezien zij 'Cittaslow hoofdstad' van Nederland zijn, maar globaal zou het voor Oudewater neerkomen op:

Jaarlijkse contributie	€ 2.500
Deelname jaarvergadering (incl. reiskosten)	€ 1.250
Bijeenkomsten Nederland (incl. reiskosten)	€ 3.500
Evt. aanschaf vlaggen Cittaslow-sponsors	€ 500
Ambtelijke inzet	P.M.
Beleidsinvestering	P.M.
Totaal Jaarlijkse kosten	€ 7.750 + ambtelijke capaciteit

Bijlagen:

- Auditcriteria Cittaslow
- Toelichting auditcriteria
- Europees manifest Cittaslow